

Gyógynövény fogalma

- Gyógyszerkönyvben szereplő drogok nyersanyaga.
- Gyógyításra, ill. egészségvédelemre felhasznált növény.
- Gyógyításra, gyógyszeripari alapanyagok előállítására, élvezeti célokra, kozmetikai és háztartás-vegyipari cikkek előállítására, fűszerként, kábítószerként, növényvédőszerként használt növény.
- **Hatóanyagot tartalmazó növény.**

Hatóanyagok:

- A gyógynövényben felhalmozódott, biológiailag aktív, különböző hatású, sajátos vegyületek,
- az egészséget fenntartó, kóros folyamatokat megelőző, gátló, ill. gyógyító hatású anyagok.

Növényi drog:

(a gyógynövény elsődleges terméke)

- szárított növényi rész (kéreg, levél, virág...),
- a növényből kivont anyag (illóolaj, balzsam, gyanta...).

Gyógynövények felhasználása

Gyógyászat

hagyományos és népi gyógyászat, fitoterápia, homeopátia, aromaterápia, gyógyszeripar...

Vegyipar

kozmetikai, háztartási vegyipar, illatszeripar

Élelmiszeripar

konzervipar, húsipar, édesipar, üdítőitalgyártás, fűszeripar stb.

Mezőgazdaság

növényvédelem, állatgyógyászat stb.

Háztartások

élelmiszer, fűszer, élvezeti szerek stb.

Drogok minősítése

A minősítés célja:

- egészségvédelem,
- visszaélések megakadályozása,
- fogyasztói érdekvédelem,
- termelői és kereskedelmi érdekvédelem.

A minősítés alapja:

- VIII. Magyar Gyógyszerkönyv (Ph.Hg. VIII.),
- szabványok (MSZ),
- a fogadó ország előírásai.

Gyógynövények feldolgozása

A helyes feldolgozás feltételei:

- a betakarítás idejének optimális megválasztása,
- a betakarítás, gyűjtés módjának helyes megválasztása,
- az alapanyag kíméletes és gyors beszállítása,
- az alapanyag minősítése,
- a feldolgozás előtti szakszerű tárolás,
- előkészítő műveletek elvégzése,
- szakszerű szárítás/ kivonás.

Elsődleges feldolgozás:

A betakarítást követő, első tartósítási műveletek.

- szárítás,
- illóolaj-kinyerés,
- tisztítás,
- aprítás,
- tárolás,
- csomagolás.

Magyar gyógynövényágazat jellemző adatai

(gyűjtés + termesztés + elsődleges feldolgozás)

	1980-as évek	2004–2019 (átl.)
Terület (ha)	37 – 40 ezer	kb. 15-20 ezer
Drogtömeg (t/év)	35 – 40 ezer	kb. 20 ezer
Illóolaj (t/év)	80 – 100	180

Bruttó termelési értéke 10-15 milliárd Ft/év, ami a mezőgazdaság 1%-a

Hazai gyógynövénygyűjtés jellemzői

- gyűjtött fajok száma kb. 100
- drogok döntő hányada gyűjtött
- kiváló minőségű drog
- nagy hagyományokkal rendelkezik Mo.-n
- privatizáció és munkaügyi szabályozás nehezíti
- gyűjtés hatósági engedély nélkül lehetséges
- őstermelői igazolvány, TB fizetése szükséges (600 eFt felett)
- felvásárláshoz engedély kell
- elsődleges feldolgozás: gyűjtő v. felvásárló

A szakszerű gyűjtés feltételei:

- biztos botanikai ismeretek,
- élőhelyismeret,
- megfelelő gyűjtési időpont ismerete,
- megfelelő gyűjtési mód ismerete.

Fontosabb vadon termő gyógynövények

Gyűjtött drog	Friss drogtömeg (t/év)
kamillavirág	500
vadgesztenyetermés	400-500
csalánlevél	300-400
csipkebogyó	200-250
bodzabogyó	150
cickafarkfű	50-100
aranyvessző	100
mezei zsurló	50-80
bodzavirág	50-75
hársvirág	40-50
fagyöngy	30-50

Fontosabb termesztett gyógynövények

Faj	Terület (ha/év)
Mák	10 000
Olajtök	5 000
Mustár	1 000 – 2 000
Édeskömény	700
Máriatövis	500 – 600
Kapor	300
Ánizs	200
Kamilla	150
Koriander	100 – 150
Kömény	100
Borsikafű	100
Cickafark	35
Levendula	30-40

Az előrelépés érdekében szükséges teendők

- jogszabályi háttér korszerűsítése
- gyűjtők felkészítése és regisztrációja
- egyes vadon termő fajok termesztésbe vonása
- termesztéstechnológiák fejlesztése
- fajtanemesítés támogatása
- támogatások pályázati úton való bevonása
- működő érdekképviselő létrehozása
- szaktanácsadási rendszer megszervezése